

**പരിസ്ഥിതി, വനം, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയം
വിജ്ഞാപനം**

ന്യൂഡൽഹി, 2024, ഓഗസ്റ്റ് 2

എസ്.ഒ. 3099 (ഇ).- 1986-ലെ എൻവയോൺമെന്റ് (പ്രൊട്ടക്ഷൻ) ആക്ടിലെ (1986-ലെ 29) 3-ാം വകുപ്പ് (1)-ാം ഉപവകുപ്പ് (2)-ാം ഉപവകുപ്പിലെ (v)-ാം ഖണ്ഡവും പ്രകാരം നൽകിയിട്ടുള്ള അധികാരങ്ങൾ വിനിയോഗിച്ച് കൊണ്ട് താഴെപ്പറയുന്ന കരട് വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിക്കാൻ കേന്ദ്ര സർക്കാർ ഉദ്ദേശിക്കുന്നതിനാൽ, 1986-ലെ എൻവയോൺമെന്റ് (പ്രൊട്ടക്ഷൻ) റൂൾസിലെ 5-ാം ചട്ടത്തിലെ (3)-ാം ഉപചട്ടത്തിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തതിന് പ്രകാരം, ആയത് ബാധിക്കാൻ സാധ്യതയുള്ള പൊതുജനങ്ങളുടെ അറിവിലേക്കായി, ഈ വിജ്ഞാപനം അടങ്ങിയ ഗസറ്റിന്റെ പകർപ്പുകൾ പൊതുജനങ്ങൾക്ക് ലഭ്യമാക്കിയ തീയതി മുതൽ അറുപത് ദിവസത്തെ കാലാവധി അവസാനിക്കുമ്പോഴോ അതിനുശേഷമോ മേൽപ്പറഞ്ഞ കരട് വിജ്ഞാപനം പരിഗണിക്കുമെന്ന് ഇതിനാൽ അറിയിക്കുന്നു;

കരട് വിജ്ഞാപനത്തിൽ അടങ്ങിയിരിക്കുന്ന നിർദ്ദേശത്തിൽ എന്തെങ്കിലും എതിർപ്പുകളോ അഭിപ്രായങ്ങളോ നൽകാൻ താൽപര്യമുള്ള ഏതൊരു വ്യക്തിക്കും ആയവ രേഖാമൂലം കേന്ദ്ര സർക്കാരിന്റെ പരിഗണനയ്ക്കായി നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള കാലയളവിനുള്ളിൽ, സെക്രട്ടറി, പരിസ്ഥിതി, വനം, കാലാവസ്ഥാ വ്യതിയാന മന്ത്രാലയം, ഇന്ദിര പര്യാവരൺ ഭവൻ, ജോർ ബാഗ് റോഡ്, അലിഗഞ്ച്, ന്യൂഡൽഹി-110003 എന്ന വിലാസത്തിലോ അല്ലെങ്കിൽ diriapolicy-moefcc@gov.in എന്ന ഇ-മെയിൽ വിലാസത്തിൽ അയയ്ക്കാവുന്നതാണ്.

കരട് വിജ്ഞാപനം

ഭാരത സർക്കാരിന്റെ, മുൻ വനം പരിസ്ഥിതി മന്ത്രാലയം, 2006, സെപ്റ്റംബർ 14-ാം തീയതിയിലെ ഇന്ത്യ ഗസറ്റ്, അസാധാരണം, ഭാഗം II-ൽ വിഭാഗം 3, ഉപ വിഭാഗം (ii)-ൽ എസ്.ഒ. 1533(ഇ) നമ്പർ ആയി പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ള എൻവയോൺമെന്റ് ഇംപാക്ട് അസസ് മെന്റ് വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ (ഇതിന് ശേഷം പ്രസ്തുത വിജ്ഞാപനം എന്നാണ് പരാമർശിക്കപ്പെടുക) പട്ടികയിൽ ഉൾപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള പദ്ധതികൾക്ക് മുൻകൂർ പാരിസ്ഥിതിക അനുമതി (EC) ആവശ്യം സംബന്ധിച്ച് വിജ്ഞാപനം പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ളതിനാലും;

കേന്ദ്ര സർക്കാർ, 28/03/2020 തീയതിയിലെ എസ്.ഒ. 1224 (ഇ) വിജ്ഞാപനം പ്രകാരം പ്രസ്തുത വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ അനുബന്ധം-IX ഭേദഗതി ചെയ്യുകയും മറ്റ് പ്രവൃത്തികളോടൊപ്പം, 6-ഉം 7-ഉം ഇനങ്ങൾ പ്രകാരം റോഡുകൾ, പൈപ്പ് ലൈനുകൾ മുതലായ രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കായി സാധാരണ മണ്ണ് (Ordinary earth) വേർതിരിച്ചെടുക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ സമാഹരിക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ ബോറോയിങ്ങിനും, അണക്കെട്ടുകൾ, ജലസംഭരണികൾ, തടയണകൾ, ബരാജുകൾ, നദികൾ, കനാലുകൾ എന്നിവയുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ, പരിപാലനം, ദുരന്തനിവാരണം എന്നീ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ഡ്രൈഡ്ജിംഗിനും, ചെളിനീക്കം ചെയ്യുന്നതിനുമായും മുൻകൂർ പാരിസ്ഥിതികാനുമതി (EC) നേടുന്നതിൽ നിന്ന് ഇളവ് നൽകിയിട്ടുള്ളതിനാലും;

28/3/2020 തീയതിയിലെ തർക്കിത (impugned) വിജ്ഞാപനം മൂന്നു മാസത്തിനുള്ളിൽ പുനഃപരിശോധിക്കുവാൻ ബഹുമാനപ്പെട്ട നാഷണൽ ഗ്രീൻ ട്രൈബ്യൂണൽ 28/10/2020 തീയതിയിലെ ഒ. എ. നമ്പർ 160/2020 - നോബിൾ എം പൈക്കട അഭി. യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ, ഉത്തരവിൻ പ്രകാരം കേന്ദ്ര പരിസ്ഥിതി മന്ത്രാലയത്തിന് നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുള്ളതിനാലും;

തർക്കിത (impugned) വിജ്ഞാപനം പുനഃപരിശോധിക്കാനുള്ള ബഹുമാനപ്പെട്ട എൻ.ജി.ടി യുടെ ഉത്തരവ് പാലിച്ചുകൊണ്ട്, ഈ വിഷയം പരിസ്ഥിതി, വനം, കാലാവസ്ഥാവ്യതിയാന മന്ത്രാലയത്തിന് കൽക്കരി ഇതര ഖനനവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട പദ്ധതികൾ, നദീതട ജലവൈദ്യുത പദ്ധതികൾ എന്നിവയുടെ വിദഗ്ദ്ധ വിലയിരുത്തൽ സമിതി (ഇതിന് ശേഷം EAC എന്നാണ് പരാമർശിക്കപ്പെടുക) മുമ്പാകെ ചർച്ചകൾക്കായി സമർപ്പിച്ചു. EAC യുടെ ശുപാർശകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കായി ബോറോ ഏരിയയിൽ നിന്നും സാധാരണ മണ്ണ് (Ordinary Earth) ഖനനം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള 2006-ലെ EIA വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ പ്രായോഗികത വ്യക്തമാക്കിക്കൊണ്ട്, 8/8/2022 തീയതിയിൽ, മന്ത്രാലയം ഓഫീസ് മെമ്മോറാണ്ടം പുറപ്പെടുവിക്കുകയും, ബോറോ ഏരിയ കണ്ടെത്തൽ, അതിന്റെ പ്രവർത്തനം, സുരക്ഷ, പാലിക്കേണ്ട പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങൾ, എന്നിവയ്ക്കും പുനർവികസനത്തിനുമായി (redevelopment) പാലിക്കേണ്ട ഒരു പൊതു നടപടിക്രമം (Standard Operating Procedure (SOP)) പുറപ്പെടുവിക്കുകയും ചെയ്തു. തുടർന്ന്, അണക്കെട്ടുകൾ, ജലസംഭരണികൾ, തടയണകൾ, ബരാജുകൾ, നദികൾ, കനാലുകൾ എന്നിവയുടെ അറ്റകുറ്റപ്പണികൾ, പരിപാലനം, ദുരന്തനിവാരണം എന്നീ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി

ഡ്രൈഡ്ജിംഗിനും ചെളി നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനുമായും EC നേടുന്നതിന് ഇളവ് നൽകുന്നത് സംബന്ധിച്ച് 28/03/2020ന് പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ള എസ്.ഒ. 1224 (ഇ) വിജ്ഞാപനത്തിന് 12/7/2023-ലെ OM പ്രകാരം വ്യക്തത വരുത്തിയിട്ടുള്ളതിനാലും;

ബഹു. സുപ്രീം കോടതി മുമ്പാകെ നോബിൾ എം. പൈക്കട അഭി. യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യയും മറ്റുള്ളവരും, എന്ന കേസിൽ ഹർജിക്കാരൻ സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പരുകൾ 1628-1629/2021ഫയൽ ചെയ്തിട്ടുള്ളതും വിഷയത്തിലെ ഹിയറിംഗുകളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ, കേന്ദ്രസർക്കാർ പ്രസ്തുത വിജ്ഞാപനത്തിലെ അനുബന്ധം-IX ലെ 6-ഉം 7-ഉം ഇനങ്ങളിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം നൽകിയിട്ടുള്ള ഇളവ് കാലാകാലങ്ങളിൽ ഇക്കാര്യത്തിൽ പുറപ്പെടുവിച്ച സ്റ്റാൻഡേർഡ് ഓപ്പറേറ്റിംഗ് പ്രൊസിജിയറുകൾ പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങൾ എന്നിവ പാലിക്കുന്നതിന് വിധേയമായിരിക്കുമെന്ന് പ്രസ്താവിച്ചുകൊണ്ട്, 30/08/2023 തീയതിയിലെ എസ്.ഒ. 3840 (ഇ) വിജ്ഞാപന പ്രകാരം ഭേദഗതി ചെയ്തു. തുടർന്ന്, 08/08/2022, 12/07/2023 എന്നീ തീയതികളിലെ ഓഫീസ് മെമ്മോറാണ്ടങ്ങൾ വഴി നൽകിയ പാലിക്കേണ്ട പൊതു നടപടിക്രമവും (Standard Operating Procedure (SOP)) പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷാസംവിധാനങ്ങളും നടപ്പിലാക്കാൻ നിയന്ത്രണ അധികാരികൾക്ക് പ്രത്യേക നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകിക്കൊണ്ട് 21/08/2023 തീയതിയിൽ കേന്ദ്ര സർക്കാർ ഓഫീസ് മെമ്മോറാണ്ടം പുറപ്പെടുവിച്ചിട്ടുള്ളതിനാലും;

നോബിൾ എം. പൈക്കട അഭി. യൂണിയൻ ഓഫ് ഇന്ത്യ, സിവിൽ അപ്പീൽ നമ്പരുകൾ 1628-1629/2021-ൽ ബഹു. സുപ്രീം കോടതി 21/03/2024 തീയതിയിലെ വിധിന്യായ പ്രകാരം, 28/3/2020

തീയതിയിലെ വിജ്ഞാപനം അന്വയമാണ് എന്നതിനാലും, "രേഖീയ പദ്ധതികൾ" എന്നതിനെ നിർവചിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാലും, അതിനാൽ ഏതു പദ്ധതികൾ മേൽപറഞ്ഞ വിജ്ഞാപനത്തിലെ വ്യവസ്ഥകൾ പ്രകാരം യോഗ്യമായിത്തീരും എന്ന് അന്വയമായിത്തീരുന്നില്ല, മണ്ണ് നീക്കം ചെയ്യാവുന്ന ഏരിയ, മണ്ണിന്റെ അളവ് തുടങ്ങിയവ സംബന്ധിച്ച് അതിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടില്ലാത്തതിനാലും, 28/03/2020 തീയതിയിലെ എസ്. ഒ. 1224 (ഇ) വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ ഭാഗമായി പകരം ചേർക്കപ്പെട്ടതുമായ അനുബന്ധം-IX -ന്റെ ഇനം 6 ഉം, 30/08/2023 തീയതിയിലെ എസ്. ഒ. 3840 (ഇ) നമ്പർ വിജ്ഞാപനവും, മറ്റു പ്രവൃത്തികളോടൊപ്പം റദ്ദാക്കിയിട്ടുള്ളതാണ്. തുടർന്ന്, ഒരു രേഖീയ പദ്ധതി ഇനം 6 പ്രകാരം ഉൾപ്പെടുന്നുണ്ടോ എന്ന് തീരുമാനിക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരസ്ഥാനം, SOP-യും സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങളും പുറപ്പെടുവിക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരസ്ഥാനം എന്നിവ വ്യക്തമായി പരാമർശിച്ചിട്ടില്ല, പ്രസ്തുത SOP-യും സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങളും നടപ്പിലാക്കുന്നതിനുള്ള വ്യവസ്ഥകളും വേർതിരിച്ചെടുക്കാവുന്ന മണ്ണിന്റെ അളവ് തുടങ്ങിയവയും വ്യക്തമായി പരാമർശിച്ചിട്ടില്ല എന്നീ കാരണങ്ങളാൽ 30/08/2023 തീയതിയിലെ എസ്.ഒ. 3840 (ഇ) ഭേദഗതി ബഹു. സുപ്രീം കോടതി, റദ്ദാക്കിയിട്ടുള്ളതിനാലും;

കേന്ദ്ര സർക്കാർ ബന്ധപ്പെട്ട മന്ത്രാലയങ്ങളുമായും വിദഗ്ധരുമായും കൂടിയാലോചിച്ചുകൊണ്ട് വിഷയം പരിശോധിക്കുകയും റോഡുകൾ, പൈപ്പ് ലൈനുകൾ മുതലായ രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കായി സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ സമാഹരണം അല്ലെങ്കിൽ ബോറോയിംഗ് എന്നിവയ്ക്ക് മുൻകൂർ EC യിൽ നിന്നുള്ള ഇളവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ബഹുമാനപ്പെട്ട സുപ്രീം കോടതി മുകളിൽ പരാമർശിച്ച 21/03/2024 തീയതിയിലെ

വിധിന്യായപ്രകാരം ചൂണ്ടിക്കാണിച്ച എല്ലാ പ്രശ്നങ്ങളും പരിഗണിച്ചിട്ടുള്ളതിനാലും;

ഇപ്പോൾ, അതിനാൽ, 1986-ലെ എൻവയോൺമെന്റ് (പ്രൊട്ടക്ഷൻ) ആക്ടിലെ (1986-ലെ 29) 3-ാം വകുപ്പിന്റെ (1)-ാം ഉപവകുപ്പും, (2)-ാം ഉപവകുപ്പിന്റെ (v)-ാം ഖണ്ഡവും, 1986-ലെ എൻവയോൺമെന്റ് (പ്രൊട്ടക്ഷൻ) ചട്ടങ്ങളിലെ 5-ാം ചട്ടത്തിന്റെ (3)-ാം ഉപചട്ടത്തിന്റെ (ഡി) ഖണ്ഡവുമായി കൂട്ടി വായിച്ച പ്രകാരം നിക്ഷിപ്തമാക്കപ്പെട്ടിട്ടുള്ള അധികാരങ്ങൾ വിനിയോഗിച്ച് കൊണ്ട് കേന്ദ്ര സർക്കാർ മുൻ പരിസ്ഥിതിയും വനവും മന്ത്രാലയത്തിന്റെ 2006, സെപ്റ്റംബർ 14-ാം തീയതിയിലെ എസ്.ഒ. 1533 (ഇ) നമ്പർ വിജ്ഞാപനം ഇതിനാൽ താഴെപ്പറയും പ്രകാരം വീണ്ടും ഭേദഗതി ചെയ്യുന്നു, അതായത്: -

പ്രസ്തുത വിജ്ഞാപനത്തിലെ, അനുബന്ധം - IX - ൽ

(എ) ക്രമ നമ്പർ 6-നും അതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട ഉൾക്കുറിപ്പുകൾക്കും പകരം താഴെപ്പറയുന്ന ക്രമനമ്പരും ഉൾക്കുറിപ്പുകളും ചേർക്കേണ്ടതാണ്, അതായത്:-

6. അനുബന്ധം - XIV-ൽ നൽകിയിട്ടുള്ള സംവിധാനത്തിന് വിധേയമായിട്ടായിരിക്കണം രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കു വേണ്ടിയുള്ള സാധാരണ മണ്ണിന്റെ വേർതിരിച്ചെടുക്കൽ അല്ലെങ്കിൽ സമാഹരണം അല്ലെങ്കിൽ ബോറോയിംഗ്.

(ബി) അനുബന്ധം - XIII നു ശേഷം താഴെപ്പറയുന്ന അനുബന്ധം XIV കൂട്ടിച്ചേർക്കേണ്ടതാണ്, അതായത്:-

അനുബന്ധം XIV

(അനുബന്ധം IX -ലെ ക്രമനമ്പർ 6 കാണുക)

എ. മുൻകൂർ പാരിസ്ഥിതിക അനുമതിക്കു (EC) പകരമായി മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനോ സമാഹരണത്തിനോ ബോറോയിങ്ങിനോ വേണ്ടിയുള്ള പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങളുടെ പ്രയോഗക്ഷമതയും നിർവ്വചനവും.

(I) രേഖീയ പദ്ധതികളുടെ നിർവ്വചനം

ഈ വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ ആവശ്യത്തിലേക്കായി, രേഖീയ പദ്ധതികളെ ഈ വിജ്ഞാപനത്തിന്റെ പട്ടികയിലെ ഇനം 7(എഫ്)-ൽ ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ള റോഡുകളും ഹൈവേ പദ്ധതിയും ഇനം 1(എ)-യിലെ ഉപഖണ്ഡിക (ii)-ലും, 6(എ)-യിലും ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുള്ള പൈപ്പ് ലൈനുകളും എന്ന് നിർവ്വചിച്ചിരിക്കുന്നു.

(II) മുൻകൂർ പാരിസ്ഥിതിക അനുമതിക്കു പകരമായി 20,000 ഘ. മി. പരിധിക്കു മുകളിലുള്ള സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കൽ/ സമാഹരണം/ ബോറോയിങ്ങ് ആവശ്യമുള്ള രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കു വേണ്ടി സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനോ സമാഹരിക്കുന്നതിനോ ബോറോയിങ്ങിനോ വേണ്ടിയുള്ള പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങളുടെ പ്രയോഗക്ഷമത.

മുൻകൂർ EC നേടേണ്ട ആവശ്യമില്ലാത്ത, മുകളിൽ നിർവ്വചിച്ച പ്രകാരമുള്ള രേഖീയ പദ്ധതികൾക്ക് വേണ്ടി, സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനോ സമാഹരണത്തിനോ ബോറോയിങ്ങിനോ വേണ്ടി, മുൻകൂർ EC-യ്ക്കു പകരം ഈ അനുബന്ധത്തിൽ വ്യവസ്ഥ ചെയ്തിട്ടുള്ള സ്റ്റാൻഡേർഡ്

ഓപ്പറേറ്റിംഗ് പ്രൊസീജിയർ (SOP) പാലിച്ചിരിക്കേണ്ടതാണ്. മുൻകൂർ EC-യുടെ ആവശ്യകത വേണ്ടിവരുന്ന രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കുള്ള സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനോ സമാഹരണത്തിനോ, ബോറോയിങ്ങിനോ വേണ്ടി ആവശ്യമായ പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷാ മുൻകരുതലുകൾ അതതുസംഗതിപോലെ, കേന്ദ്ര അല്ലെങ്കിൽ സംസ്ഥാനതലത്തിലുള്ള വിദഗ്ദ്ധ വിലയിരുത്തൽ സമിതി അത്തരത്തിലുള്ള രേഖീയ പദ്ധതികൾക്ക് EC- അനുവദിക്കുന്നതിനുള്ള വിലയിരുത്തൽ നടത്തുന്ന സമയത്ത്, നിർണ്ണയിക്കേണ്ടതും ആയത് അനുവദിക്കുന്ന EC-യിൽ ഉൾപ്പെടുത്തേണ്ടതുമാണ്.

ബി. മുൻകൂർ E.C ബാധകമല്ലാത്തതും, എന്നാൽ 20000 ഘ.മീ. പരിധിക്കു മുകളിലുള്ള സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനോ സമാഹരണത്തിനോ ബോറോയിങ്ങിനോ ആവശ്യമുള്ളതുമായ രേഖീയ പദ്ധതികൾ സമർപ്പിക്കുന്ന വ്യക്തികൾക്കുള്ള SOP.

(1) വേർതിരിച്ചെടുക്കാവുന്ന സാധാരണ മണ്ണിന്റെ അളവ് തീരുമാനിക്കുന്നതിനുള്ള അധികാരസ്ഥാനം:

i. താഴെപ്പറയുന്ന സമിതി, ഒരു പ്രത്യേക പദ്ധതിയായി വേർതിരിച്ചെടുക്കേണ്ട സാധാരണ മണ്ണിന്റെ പരമാവധി അളവ്, ചുവടെയുള്ള ഖണ്ഡിക II-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള വ്യത്യസ്ത മാനദണ്ഡങ്ങൾ അടിസ്ഥാനമാക്കി തീരുമാനിക്കേണ്ടതാണ്:

(i) എസ്.ഡി.എം, പദ്ധതി ഒരു സബ്-ഡിവിഷനിൽ പരിമിതപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ളതാണെങ്കിൽ	ചെയർമാൻ
(ii) ഒന്നിലധികം സബ്-ഡിവിഷനുകളിൽ വ്യാപിച്ചിട്ടുള്ള പദ്ധതികളിൽ, ജില്ലാ കളക്ടർ അല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹം	

<p>അധികാരപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള ജില്ലാതല ഉദ്യോഗസ്ഥന്റെ പദവിയിൽ കുറയാത്ത പ്രതിനിധി</p>	
<p>ജില്ലാ ഫോറസ്റ്റ് ഓഫീസർ അല്ലെങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രതിനിധി</p>	<p>അംഗം</p>
<p>സംസ്ഥാന മലിനീകരണ നിയന്ത്രണ ബോർഡ് (എസ്.പി.സി.ബി.) ചെയർമാൻ അധികാരപ്പെടുത്തുന്ന ഉദ്യോഗസ്ഥൻ</p>	<p>അംഗം</p>
<p>ജില്ലയിലെ അസിസ്റ്റന്റ് ഡയറക്ടർ അല്ലെങ്കിൽ ഡെപ്യൂട്ടി ഡയറക്ടർ അല്ലെങ്കിൽ ജില്ല മൈൻസ് ഓഫീസർ അല്ലെങ്കിൽ ജിയോളജിസ്റ്റ് എന്ന ക്രമത്തിൽ</p>	<p>മെമ്പർ-സെക്രട്ടറി</p>

ii. സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കൽ, സമാഹരണം, ബോറോയിംഗ് എന്നിവ ആവശ്യമായ രേഖീയ പദ്ധതി സമർപ്പിക്കുന്ന വ്യക്തി, ആവശ്യമുള്ള മണ്ണിന്റെ അളവിന് വേണ്ടി, മുകളിൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള സമിതി മുമ്പാകെ, താഴെ നിർദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള മാതൃകയിൽ ഒരു അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. സമിതി, താഴെപ്പറയുന്ന മാനദണ്ഡങ്ങൾ കണക്കിലെടുത്ത് അപേക്ഷ പരിശോധിക്കേണ്ടതും കണ്ടെത്തിയിട്ടുള്ള ഒന്നോ അതിലധികമോ സൈറ്റുകളിൽ നിന്ന് വേർതിരിച്ചെടുക്കാവുന്ന മണ്ണിന്റെ അനുവദനീയമായ അളവ് സംബന്ധിച്ച്, നിർദ്ദിഷ്ട മാതൃകയിലുള്ള അപേക്ഷ ലഭിച്ച് 45 ദിവസങ്ങൾക്കുള്ളിൽ, പദ്ധതി സമർപ്പിച്ച വ്യക്തിയെ അറിയിക്കേണ്ടതുമാണ്.

ഫാറം 2 എം

രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കായി വേർതിരിച്ചെടുക്കാവുന്ന സാധാരണ മണ്ണിന്റെ അളവ് നിശ്ചയിക്കുന്ന കമ്മിറ്റി മുമ്പാകെ അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കുന്നതിനും PARIVESH ൽ അപ് ലോഡ് ചെയ്യുന്നതിനുമുള്ള മാതൃക

1.	പദ്ധതിയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ : പദ്ധതിയുടെ പേര് ; കമ്പനിയുടെ/ ഓർഗനൈസേഷന്റെ പേര്; അംഗീകൃത മേൽവിലാസം
2.	കത്തിടപാടിനുള്ള മേൽവിലാസം: പദ്ധതി സമർപ്പിച്ച വ്യക്തിയുടെ പേര്; ഔദ്യോഗിക പദവി; മേൽവിലാസം ; പിൻകോഡ് ; ഇ-മെയിൽ വിലാസം; മൊബൈൽ നമ്പർ ; ഫാക്സ് നമ്പർ മുതലായവ
3.	പട്ടിക പ്രകാരമുള്ള രേഖീയ പദ്ധതിയുടെ തരം:
4.	രേഖീയ പദ്ധതിയുടെ ലൊക്കേഷൻ : പ്ലോട്ട്/സർവ്വേ/ബ്ലോക്ക് നമ്പർ ; വില്ലേജ് ; താലൂക്ക് ; ജില്ല ; സംസ്ഥാനം ; പിൻകോഡ് ; പദ്ധതിയുടെ/ പ്രവർത്തന സൈറ്റിന്റെ അക്ഷാംശങ്ങളും രേഖാംശങ്ങളും; സർവ്വേ ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ ടോപോ ഷീറ്റ് നമ്പർ ; ടോപോ ഷീറ്റിന്റെ പകർപ്പ്;
5.	പദ്ധതി ഒന്നിലധികം സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ/കേന്ദ്രഭരണ പ്രദേശങ്ങളിൽ നടപ്പിലാക്കുകയാണെങ്കിൽ അതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ: പദ്ധതി നടപ്പിലാക്കുന്ന സംസ്ഥാനങ്ങളുടെ/കേന്ദ്രഭരണപ്രദേശങ്ങളുടെ എണ്ണം ; പദ്ധതി സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന എല്ലാ സംസ്ഥാനങ്ങളുടെയും കേന്ദ്രഭരണപ്രദേശങ്ങളുടെയും വിശദാംശങ്ങൾ
6.	പദ്ധതി അതിർത്തി സംസ്ഥാനങ്ങളിൽ സ്ഥാപിക്കാൻ ഉദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ടോ: (അതെ/ഇല്ല) അതെ എങ്കിൽ അതിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ
7.	ബോറോ എർത്ത് വേർതിരിച്ചെടുക്കേണ്ട സൈറ്റ് (കൾ) ന്റെ ലൊക്കേഷൻ : പ്ലോട്ട്/സർവ്വേ/ബ്ലോക്ക് നമ്പർ ; വില്ലേജ് ; താലൂക്ക് ; ജില്ല ; സംസ്ഥാനം ; പിൻകോഡ് ; സൈറ്റിന്റെ അക്ഷാംശങ്ങളും രേഖാംശങ്ങളും ; സർവ്വേ ഓഫ് ഇന്ത്യയുടെ ടോപോ ഷീറ്റ് നമ്പർ ; ടോപ്പോഗ്രാഫി ഷീറ്റിന്റെ പകർപ്പ് ; ഭൂരം (മീറ്റർ / കിലോ മീറ്റർ)
8.	സാധാരണ മണ്ണിന്റെ ആകെയുള്ള ആവശ്യകത (ഘന. മീറ്ററിൽ) :

	ലോക്കേഷൻ	മെറ്റീരിയലിന്റെ തരം (മണൽ/കളിമണ്ണ്/സാധാരണ മണ്ണ്)	പ്രതിദിന അളവ് (ടണ്ണിൽ)	മെറ്റീരിയൽ ഉപയോഗിക്കേണ്ട പദ്ധതി സൈറ്റിൽ നിന്നും മെറ്റീരിയൽ സമാഹരിക്കുന്ന സൈറ്റിലേക്കുള്ള ദൂരം (കിലോമീറ്ററിൽ)	ഗതാഗത മാർഗ്ഗം	വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിന് ഉപയോഗിക്കുന്ന രീതി/ഉപകരണം
	സൈറ്റ് 1					
	സൈറ്റ് 2					
	സൈറ്റ് 3					
9.	ബോറോ പിറകുള്ള അകെ എണ്ണം:					
10.	ചരക്ക് ഗതാഗതത്തിന് ഉദ്ദേശിക്കുന്ന റോഡുകളുടെ നീളം (മീ.):					
11.	മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി (Stockpile) നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തിന്റെ വിസ്തീർണ്ണം (ച. മീ.):					
12.	മണ്ണ് ശേഖരണത്തിന് ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുള്ള സുരക്ഷ സംവിധാനത്തിന്റെ വിശദാംശങ്ങൾ					
13.	<p>വനഭൂമി ഉൾപ്പെട്ടിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ: അതെ/അല്ല</p> <p>അതെ എങ്കിൽ, തത്പരങ്ങളുള്ള (ഘട്ടം-1) അംഗീകാരം നേടിയിട്ടുണ്ടോ: മന്ത്രാലയ ഫയൽ നമ്പർ; അംഗീകാരം ലഭിച്ച തീയതി; തരം മാറ്റിയ വിസ്തൃതി;</p> <p>അന്തിമ (ഘട്ടം-2) അനുമതി ലഭിച്ചിട്ടുണ്ടെങ്കിൽ; മന്ത്രാലയ ഫയൽ നമ്പർ; അന്തിമ അംഗീകാരത്തിന്റെ തീയതി ; തരം മാറ്റിയ വിസ്തൃതി;</p>					
14.	മരം മുറിക്കൽ, ഉണ്ടാക്കൽ : പദ്ധതിയായി മുറിച്ച മരങ്ങളുടെ എണ്ണം (വനഭൂമി ഉൾപ്പെട്ടിട്ടില്ലെങ്കിൽ); മുറിച്ച മാറ്റിയ മരങ്ങളുടെയും വെച്ചുപിടിപ്പിച്ച മരങ്ങളുടെയും വിശദാംശങ്ങൾ					
15.	നിലവിലെ ഭൂവിനിയോഗം ഹെക്ടറിൽ [കൃഷി പ്രദേശം; ഉപയോഗ യോഗ്യമല്ലാത്ത/തരിശു പ്രദേശം; മേച്ചിൽ പ്രദേശം/ കമ്മ്യൂണിറ്റി ഏരിയ; ഉപരിതല ജലാശയങ്ങൾ; സൈറ്റിൽമെന്റുകൾ; വ്യാവസായികം; വനം; കണ്ടൽക്കാടുകൾ; സമുദ്ര പ്രദേശം; മറ്റുള്ളവ (വ്യക്തമാക്കുക) ; അകെ]					

16.	<p>ലാൻ്റ് ഓണർഷിപ്പ് പാറ്റേൺ (ബോറോ എർത്തിൻ്റെ സമാഹരണത്തിനു മുമ്പുള്ളത്) ഹെക്ടറിൽ [വനഭൂമി; സ്വകാര്യ ഭൂമി; സർക്കാർ സ്ഥലം; റവന്യൂ സ്ഥലം; മറ്റ് സ്ഥലം; ആകെ സ്ഥലം]</p> <p>സ്വന്തമായുള്ളത് പാട്ടത്തിനുള്ളത്</p>												
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="341 405 1038 562">പാട്ടത്തിനുള്ളതെങ്കിൽ, ആയതിൻ്റെ വിശദാംശങ്ങൾ</td> <td data-bbox="1038 405 1497 562">ഉടമസ്ഥനുമായുള്ള കരാർ അനുബന്ധമായി ചേർക്കേണ്ടതാണ്</td> </tr> </table>	പാട്ടത്തിനുള്ളതെങ്കിൽ, ആയതിൻ്റെ വിശദാംശങ്ങൾ	ഉടമസ്ഥനുമായുള്ള കരാർ അനുബന്ധമായി ചേർക്കേണ്ടതാണ്										
പാട്ടത്തിനുള്ളതെങ്കിൽ, ആയതിൻ്റെ വിശദാംശങ്ങൾ	ഉടമസ്ഥനുമായുള്ള കരാർ അനുബന്ധമായി ചേർക്കേണ്ടതാണ്												
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="341 562 1038 719">ലേഔട്ട് പ്ലാൻ</td> <td data-bbox="1038 562 1497 719">ഡ്രോയിംഗുകൾ അനുബന്ധമായി ചേർക്കേണ്ടതാണ്</td> </tr> </table>	ലേഔട്ട് പ്ലാൻ	ഡ്രോയിംഗുകൾ അനുബന്ധമായി ചേർക്കേണ്ടതാണ്										
ലേഔട്ട് പ്ലാൻ	ഡ്രോയിംഗുകൾ അനുബന്ധമായി ചേർക്കേണ്ടതാണ്												
17.	<p>CRZ പ്രദേശത്ത് സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന രേഖീയ പദ്ധതികൾ: സംസ്ഥാന തീരദേശ പരിപാലന അതോറിറ്റിയുടെ ശുപാർശ; രേഖീയ പദ്ധതികായുള്ള CRZ അനുമതിയുടെ പകർപ്പ്.</p>												
18.	<p>പൂർവ്വ സ്ഥിതിയിലാക്കുന്നതിൻ്റെ വിശദാംശങ്ങൾ: മൊത്തത്തിലുള്ള വനവൽക്കരണ പ്ലാൻ</p>												
19.	<p>ആവാസവ്യവസ്ഥാപരവും പാരിസ്ഥിതികവുമായ സംവേദന ക്ഷമത (ബോറോ എർത്ത് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്ന സൈറ്റിൻ്റെ 10 കിലോമീറ്ററിനുള്ളിൽ):</p>												
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="341 1144 1038 1256">ആവാസവ്യവസ്ഥാപരമായ വിശദാംശങ്ങൾ</td> <td data-bbox="1038 1144 1497 1256">സംവേദന ക്ഷമതയുടെ</td> </tr> </table>	ആവാസവ്യവസ്ഥാപരമായ വിശദാംശങ്ങൾ	സംവേദന ക്ഷമതയുടെ										
ആവാസവ്യവസ്ഥാപരമായ വിശദാംശങ്ങൾ	സംവേദന ക്ഷമതയുടെ												
	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="341 1256 663 1514">ആവാസവ്യവസ്ഥാപരമായ സംവേദന ക്ഷമതയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ</td> <td data-bbox="663 1256 1038 1514">പേര്</td> <td data-bbox="1038 1256 1294 1514">സൈറ്റിൽ നിന്നുള്ള ദൂരം (കി.മീ.)</td> <td data-bbox="1294 1256 1497 1514">അഭിപ്രായങ്ങൾ</td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> <tr> <td> </td> <td> </td> <td> </td> <td> </td> </tr> </table>	ആവാസവ്യവസ്ഥാപരമായ സംവേദന ക്ഷമതയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ	പേര്	സൈറ്റിൽ നിന്നുള്ള ദൂരം (കി.മീ.)	അഭിപ്രായങ്ങൾ								
ആവാസവ്യവസ്ഥാപരമായ സംവേദന ക്ഷമതയുടെ വിശദാംശങ്ങൾ	പേര്	സൈറ്റിൽ നിന്നുള്ള ദൂരം (കി.മീ.)	അഭിപ്രായങ്ങൾ										
	<p>ആവാസവ്യവസ്ഥാപരമായ സംവേദന ക്ഷമത : (അതീവ മലിനീകരിക്കപ്പെട്ട പ്രദേശം, കഠിനമായി മലിനീകരിക്കപ്പെട്ട പ്രദേശം, സംരക്ഷിത പ്രദേശം, പരിസ്ഥിതി ലോല മേഖലകൾ, വന്യ ജീവി ഇടനാഴികൾ, മുതലായവ)</p>												
പദ്ധതി സമർപ്പിച്ച വ്യക്തിയുടെ പേര്	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td data-bbox="341 1839 719 2045">ഒപ്പ്</td> <td data-bbox="719 1839 1497 2045"> </td> </tr> </table>	ഒപ്പ്											
ഒപ്പ്													

തീയതി

(II) മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനോ സംഭരിക്കുന്നതിനോ ബോറോയിംഗിനോ ഇളവ് ബാധകമായിട്ടുള്ള രേഖീയ പദ്ധതികൾ സമർപ്പിക്കുന്ന വ്യക്തി പാലിക്കേണ്ടതായ മാനദണ്ഡങ്ങൾ/ പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങൾ

(i) പാലിക്കപ്പെടേണ്ട പൊതുസുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങൾ:

സ്വകാര്യഭൂമിയുടെ കാര്യത്തിൽ വ്യക്തിഗത ഉടമകളുമായും സർക്കാർ ഭൂമിയുടെ കാര്യത്തിൽ ബന്ധപ്പെട്ട വകുപ്പുമായും കൂടിയാലോചിച്ച്, മെറ്റീരിയലിന്റെ അനുയോജ്യത പരിശോധിച്ചശേഷമാണ്, കരാറുകാർ സാധാരണയായി, ബോറോ ഏരിയകളുടെ ലൊക്കേഷൻ കണ്ടെത്തുന്നത്. ബോറോ ഏരിയാ കൃഷിയോഗ്യമായ ഭൂമി ആകരുത്, പകരം അത് തരിശായി കിടക്കുന്ന ഭൂമിയോ, ചെളിനിറഞ്ഞ കുളങ്ങളോ, മറ്റ് സർക്കാർ ഭൂമിയോ ആയിരിക്കും അഭികാമ്യം.

പൊതുതാല്പര്യത്തിൽ, പ്രത്യേകിച്ച് ജല ദൗർലഭ്യവും /ക്ഷാമവുമുള്ള പ്രദേശത്ത്, കുളങ്ങളും ജലാശയങ്ങളും നിർമ്മിക്കാൻ സർക്കാർ റവന്യൂ അധികാരികൾ തീരുമാനിക്കുകയാണെങ്കിൽ, അപ്രകാരം ലഭിക്കുന്ന മണ്ണ് ഹൈവേ മേഖലകളിലെ യൂസർ ഏജൻസികൾക്ക് എംബാക്മെന്റുകളുടെ ആവശ്യങ്ങൾക്കായി ഉപയോഗിക്കാവുന്നതാണ്.

എ. താഴെപ്പറയുന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ ബോറോയിംഗ് ഒഴിവാക്കേണ്ടതാണ്:

- i. റോ ലൈനീനോട് (Toe line) ചേർന്ന സ്ഥലങ്ങൾ;
- ii. ജലസേചനമുള്ള കൃഷി സ്ഥലങ്ങൾ. അത്തരം സ്ഥലങ്ങളിൽ നിന്ന് ബോറോ ചെയ്യേണ്ട ആവശ്യം വേണ്ട സാഹചര്യത്തിൽ, മേൽമണ്ണ് മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്;
- iii. മേച്ചിൽ സ്ഥലങ്ങൾ;
- iv. റിസർവ് വനങ്ങൾ, സംരക്ഷിതവനങ്ങൾ, വന്യജീവി സങ്കേതങ്ങൾ, ദേശീയ ഉദ്യാനങ്ങൾ, സംരക്ഷിത റിസർവ്വുകൾ, തണ്ണീർത്തടങ്ങൾ മുതലായ പരിസ്ഥിതിലോല പ്രദേശങ്ങളിൽ നിന്നും ഒരു കിലോമീറ്റർ വരെ;
- v. അസ്ഥിരമായ കുന്നിൻ ചരിവുകൾ;
- vi. ജലാശയങ്ങൾ;
- vii. അരുവികളും, ഉറവ പ്രദേശങ്ങളും;
- viii. അപൂർവ്വസസ്യങ്ങൾ/ ജന്തു വർഗ്ഗങ്ങളുടെ ആവാസമേഖല;
- ix. ഉദ്ഖനനത്തിന് ഉദ്ദേശിക്കുന്ന ആഴത്തിൽ, ഭൂമിയുടെ പുനരധിവാസം ബുദ്ധിമുട്ടാക്കുന്ന തരത്തിൽ അനുയോജ്യമല്ലാത്ത മുദ്രവായ പാറകളുടെ പ്രാമുഖ്യം ഇല്ലെന്ന് ഉറപ്പാക്കുക

ബി. ബോറോ എർത്തിന്റെ സമാഹരണത്തിനായുള്ള മുൻഗണനാ ക്രമം:

- i. സമീപത്തുള്ളതോ പരിധിക്കകത്തുള്ളതോ ആയ മറ്റ് റോഡ് നിർമ്മാണ പദ്ധതികളിൽ നിന്ന് ലഭ്യമായ കട്ട് മെറ്റീരിയൽ.
- ii. നിർദ്ദിഷ്ട അധികാരികളിൽ നിന്നുള്ള അംഗീകാരത്തോടെ, കുളങ്ങൾ, തടാകങ്ങൾ, നദികൾ, കനാലുകൾ എന്നിവയുടെ ഡ്രൈഡ്ജിംഗ് പ്രവർത്തനങ്ങളിൽ നിന്ന്.

- iii. റോഡ് RoW ക്ക് പുറത്തുള്ള വൃക്ഷാവരണം ഇല്ലാത്ത സ്ഥലത്ത് നിന്നോ തരിശ് ഭൂമിയിൽ നിന്നോ.
- iv. ഭൂവുടമയുടെ താൽപര്യപ്രകാരവും, തദ്ദേശ സ്വയംഭരണ സ്ഥാപനത്തിന്റെ സമ്മതത്തോടെയും പുതിയ വാട്ടർ ടാങ്കുകൾ/കുളങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുന്നതിന് സ്ഥലം ഉദ്ഖനനം ചെയ്ത് വഴി.
- v. നിർദിഷ്ട കലുങ്കുകൾക്കുവേണ്ടി ഉദ്ഖനനം ചെയ്യുന്നതിൽ നിന്നും, നിർദിഷ്ട RoW യിൽ നിന്നുള്ള കട്ട് മെറ്റീരിയലുകളുടെ പുനരുപയോഗിക്കുന്നതിൽ നിന്നും.
- vi. സർക്കുലർ ഇക്കോണമി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി ഹൈ-ആഷ് (MoEF&CC ഹൈ-ആഷ് വിജ്ഞാപന തീയതി 31/12/2021), ഉപയോഗിച്ചും, MoEF&CC മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച് സുരക്ഷിതമായ ലാൻഡ്ഫില്ലുകളിൽ നിന്നുള്ള നിഷ്ക്രിയ ഖരമാലിന്യങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചും, MoEF&CC മാർഗ്ഗനിർദ്ദേശങ്ങൾ അനുസരിച്ച് നിർമ്മാണ, പൊളിച്ചുനീക്കൽ മാലിന്യങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ചും.
- vii. ഉൽപ്പാദനക്ഷമമായ മേൽമണ്ണ് പ്രത്യേകം സംഭരിച്ച് തോട്ടത്തിനും കൃഷിക്കും പുനരുപയോഗിക്കുമെന്ന വ്യവസ്ഥയ്ക്ക് വിധേയമായി കൃഷിഭൂമിയിൽ നിന്നും.

(ii) മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിനായി നിശ്ചയിച്ചിട്ടുള്ള പ്രദേശത്തിന്റെ നിർവചനം:

എ. ഹൈവേ മേഖലയിലെ സുസ്ഥിര വികസനത്തിന്റെ തത്വങ്ങൾ (tenets) പാലിക്കുന്നതിനായി മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കുന്നതിന് നിശ്ചയിച്ച പ്രദേശത്തിന്റെ പ്രത്യേക നിർവചനങ്ങൾ താഴെപ്പറയും പ്രകാരമാണ്:

- i. ബോറോ പിറ്റുകൾ ദീർഘചതുരാകൃതിയിലായിരിക്കേണ്ടതും അതിന്റെ ഒരു വശം റോഡിന്റെ മധ്യരേഖയ്ക്കു സമാന്തരമായിരിക്കേണ്ടതുമാണ്.
- ii. ഭാവിയിൽ വികസനത്തിന് ആവശ്യമായ നീക്കിയിരിപ്പിനുശേഷം RoW യുടെ അരികിൽ നിന്ന് 5 മീറ്ററിനുള്ളിൽ ബോറോപിറ്റുകൾ കുഴിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്.
- iii. കൊതുകുകൾ പെരുകുന്നത് തടയാൻ, മറ്റു വ്യവസ്ഥകൾ അനുവദിക്കുന്ന പക്ഷം, ബോറോ പിറ്റുകൾ നന്നായി വറ്റിച്ചുകളയേണ്ടതാണ്. കാര്യക്ഷമമായ ഡ്രെയിനേജ് ഉറപ്പാക്കുന്നതിന്, ബോറോ പിറ്റിന്റെ ബെഡ് ലെവൽ സാധ്യമായിടത്തോളം തൊട്ടടുത്തുള്ള 'ക്രോസ് ഡ്രെയിനിൻ' ഏതെങ്കിലുമുണ്ടെങ്കിൽ, ആയതിലേക്ക് ക്രമാനുഗതമായി ചരിഞ്ഞു വരുന്ന രീതിയിലാണെന്ന് ഉറപ്പാക്കേണ്ടതും, 'ക്രോസ് ഡ്രെയിനിൻ'ന്റെ ബെഡ് ലെവലിനു താഴെയാകാൻ പാടില്ലാത്തതുമാണ്.
- iv. താൽക്കാലികമായി ഏറ്റെടുത്ത കൃഷിയോഗ്യമായ സ്ഥലത്തിൽ നിന്നും മണ്ണ് ബോറോ ചെയ്യുന്നതിന്റെ ആവശ്യകത വരുമ്പോൾ, ബോറോ പിറ്റുകളുടെ ആഴം 1.5 മീറ്ററിൽ അധികരിക്കാൻ പാടില്ലാത്തതാണ്. 150 മില്ലീമീറ്റർ ആഴത്തിൽ മേൽമണ്ണ് നീക്കം ചെയ്യുകയും സമാഹരിക്കുകയും ചെയ്യേണ്ടതാണ്. അതിനുശേഷം 1350 മില്ലീമീറ്ററിൽ അധികരിക്കാതെ ആഴത്തിൽ വീണ്ടും മണ്ണ് കുഴിക്കാവുന്നതും ആയത് എംബാക്മെന്റ് രൂപപ്പെടുത്തുന്നതിന് ഉപയോഗിക്കാവുന്നതുമാണ്. അതിനുശേഷം സമാഹരിച്ച മേൽമണ്ണ് ആ സ്ഥലത്ത്

തിരികെ നിരത്തിയിടേണ്ടതാണ്. സമൃദ്ധമായ, കൃഷിയോഗ്യമായ സ്ഥലത്ത് നിന്നും മണ്ണ് ബോറോ ചെയ്യുമ്പോൾ ഈ രീതി നിർബന്ധമായും സ്വീകരിക്കേണ്ടത്.

- v. ബോറോ പിറ്റുകളെ സംബന്ധിച്ച് നിലവിലുള്ള നിർമ്മാണ കോഡുകളിൽ/മാനവലുകളിൽ പറഞ്ഞിരിക്കുന്ന മാർഗ്ഗ നിർദ്ദേശങ്ങൾ/ SOP കൾ പാലിക്കേണ്ടതാണ്.

(III) സൈറ്റ് നിർദ്ദിഷ്ട നടപടികൾ:

എ. കൃഷി ഭൂമികളിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ബോറോ ഏരിയകൾ:

- i. മേൽമണ്ണ് മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്;
- ii. ബോറോ പിറ്റിൽ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്ന 150 മില്ലിമീറ്റർ മേൽ മണ്ണ് , മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) 1 : 2 (ലംബം : തിരശ്ചീനം) കുറയാതെയുള്ള കുത്തനെ ചരിഞ്ഞതും 2 മീറ്ററിൽ കൂടാതെയുള്ള ഉയരത്തിലും സുരക്ഷിതമായി സംഭരിക്കേണ്ടതാണ്.
- iii. 150 മില്ലിമീറ്റർ ആഴത്തിലുള്ള മേൽ മണ്ണിന്റെ സംരക്ഷണവും തോട്ടം, കൃഷി മുതലായവയ്ക്കുള്ള അതിന്റെ പുനരുപയോഗവും.
- iv. MoEF&CC- യുടെ 2016-ലെ സസ്റ്റെയ്നബിൾ മൈനിംഗ് മാനേജ്മെന്റ് ഗൈഡ് ലൈൻസ് (Sustainable Mining Management Guidelines, 2016) പ്രകാരം നിലവിലുള്ള ഭൂനിരപ്പിൽ നിന്ന് 1.5 മീറ്റർ വരെ ആഴത്തിൽ മണ്ണ് ബോറോ ചെയ്യാവുന്നതാണ്.

- v. ഒരു പ്രദേശം മുഴുവൻ തുടർച്ചയായി മണ്ണ് ബോറോ ചെയ്യാൻ പാടുള്ളതല്ല.
- vi. 300 മീറ്ററിൽ കവിയാത്ത അകലത്തിൽ, 8 മീറ്ററിൽ കവിയാത്ത വീതിയിൽ വരമ്പുകൾ ഇടേണ്ടതാണ്.
- vii. വരമ്പുകൾക്കിടയിലൂടെ നീരാഴുക്ക് സുഗമമാക്കുന്നതിനു വേണ്ടി, ആവശ്യമെങ്കിൽ, ചെറിയ നീർച്ചാലുകൾ ഇടേണ്ടതാണ്.

ബി. ഉയർന്ന സ്ഥലങ്ങളിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന ബോറോ പ്രദേശങ്ങൾ:

- i. മേൽമണ്ണ് മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്;
- ii. ബോറോ പിറ്റിൽ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്ന 150 മില്ലിമീറ്റർ മേൽ മണ്ണ് , മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) 1 : 2 (ലംബം : തിരശ്ചീനം) കുറയാതെയുള്ള കുത്തനെ ചരിഞ്ഞതും 2 മീറ്ററിൽ കൂടാതെയുള്ള ഉയരത്തിലും സുരക്ഷിതമായി സംഭരിക്കേണ്ടതാണ്.
- iii. 150 മില്ലിമീറ്റർ ആഴത്തിലുള്ള മേൽ മണ്ണിന്റെ സംരക്ഷണവും തോട്ടം, കൃഷി മുതലായവയ്ക്കുള്ള അതിന്റെ പുനരുപയോഗവും.
- iv. സ്വകാര്യ ഉടമസ്ഥർ അവരുടെ സ്ഥലങ്ങൾ നിരപ്പാക്കുവാൻ താത്പര്യപ്പെടുന്ന ഇടങ്ങളിൽ 1.5 മീറ്റർ കവിയാതെയുള്ള ആഴത്തിലോ അല്ലെങ്കിൽ ചുറ്റുപാടുമുള്ള സ്ഥലങ്ങളുടെ നിരപ്പ് വരെയോ ബോറോ ചെയ്യേണ്ടതാണ്.

സി. നദീതീരത്തിനു സമീപത്തെ ബോറോ പ്രദേശങ്ങൾ:

- i. ഏതെങ്കിലും ഉപരിതല ജലസംഭരണിയുടെ സമീപമുള്ള ബോറോ പ്രദേശം, നദീതീരത്തിന്റെ അരികിൽ നിന്നോ ഉയർന്ന പ്രളയ നിരപ്പിൽ നിന്നോ എതാണോ പരമാവധി, അതിൽ നിന്നും ഏറ്റവും കുറഞ്ഞത് 15 മീറ്റർ അകലത്തിലായിരിക്കേണ്ടതാണ്.
- ii. മേൽമണ്ണ് മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്;
- ii. ബോറോ പിറ്റിൽ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്ന 150 മില്ലിമീറ്റർ മേൽ മണ്ണ് , മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) 1 : 2 (ലംബം : തിരശ്ചീനം) കുറയാതെയുള്ള കുത്തനെ ചരിഞ്ഞതും 2 മീറ്ററിൽ കൂടാതെയുള്ള ഉയരത്തിലും സുരക്ഷിതമായി സംഭരിക്കേണ്ടതാണ്.
- iii. 150 മില്ലിമീറ്റർ ആഴത്തിലുള്ള മേൽ മണ്ണിന്റെ സംരക്ഷണവും തോട്ടം, കൃഷി മുതലായവയ്ക്കുള്ള അതിന്റെ പുനരുപയോഗവും.

ഡി. സെറ്റിൽമെന്റുകൾക്ക് സമീപമുള്ള ബോറോ പ്രദേശങ്ങൾ :

- i. മേൽമണ്ണ് മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്;
- ii. ബോറോ പിറ്റിൽ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്ന 150 മില്ലിമീറ്റർ മേൽ മണ്ണ് , മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) 1 : 2 (ലംബം : തിരശ്ചീനം) കുറയാതെയുള്ള കുത്തനെ ചരിഞ്ഞതും 2 മീറ്ററിൽ കൂടാതെയുള്ള ഉയരത്തിലും സുരക്ഷിതമായി സംഭരിക്കേണ്ടതാണ്.

- iii. 150 മില്ലിമീറ്റർ ആഴത്തിലുള്ള മേൽ മണ്ണിന്റെ സംരക്ഷണവും തോട്ടം, കൃഷി മുതലായവയ്ക്കുള്ള അതിന്റെ പുനരുപയോഗവും.
- iv. ബോറോയിംഗ് പൂർത്തിയാക്കിയ ഉടൻതന്നെ ബോറോ പിറ്റുകൾ ഉള്ള പ്രദേശങ്ങളിൽ സ്ഥിതി ചെയ്യുന്ന പുനഃസ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണ്. ഉപയോഗശൂന്യമായ വസ്തുക്കൾ കൊണ്ടാണ് പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നതെങ്കിൽ, ആവശ്യാനുസരണം ശേഖരിച്ചുവെച്ചിട്ടുള്ള മേൽമണ്ണിന്റെ ഒരു പാളികൊണ്ട് മൂടേണ്ടതാണ്.

ഇ. അലൈൻമെന്റിന് അരികിലൂടെയുള്ള ബോറോപിറ്റുകൾ:

- i. അലൈൻമെന്റിന് അരികിലൂടെയുള്ള ബോറോപിറ്റുകൾ നിരുത്സാഹപ്പെടുത്തേണ്ടതാണ്. ഒഴിവാക്കാവുന്നതല്ലെങ്കിൽ, ബോറോ, RoWയുടെ അരികിൽ നിന്നും കുറഞ്ഞത് 5 മീറ്റർ അകലെ ആയിരിക്കണം.
- ii. മേൽമണ്ണ് മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്;
- iii. ബോറോ പിറ്റിൽ നിന്നും നീക്കം ചെയ്യുന്ന 150 മില്ലിമീറ്റർ മേൽ മണ്ണ് , മണ്ണ് ശേഖരണത്തിനായി നീക്കി വെച്ചിട്ടുള്ള സ്ഥലത്തു (Stockpile) 1 : 2 (ലംബം : തിരശ്ചീനം) കുറയാതെയുള്ള കുത്തനെ ചരിഞ്ഞതും 2 മീറ്ററിൽ കൂടാതെയുള്ള ഉയരത്തിലും സുരക്ഷിതമായി സംഭരിക്കേണ്ടതാണ്.

- iv. 150 മില്ലിമീറ്റർ ആഴത്തിലുള്ള മേൽ മണ്ണിന്റെ സംരക്ഷണവും തോട്ടം, കൃഷി മുതലായവയ്ക്കുള്ള അതിന്റെ പുനരുപയോഗവും.
- v. 300 മീറ്ററിൽ കവിയാത്ത അകലത്തിൽ, 8 മീറ്ററിൽ കുറയാത്ത വീതിയിൽ വരമ്പുകൾ ഇടേണ്ടതാണ്.
- vi. വരമ്പുകൾക്കിടയിലൂടെ നീരാഴുക്ക് സുഗമമാക്കുന്നതിനു വേണ്ടി, ആവശ്യമെങ്കിൽ, ചെറിയ നീർച്ചാലുകൾ ഇടേണ്ടതാണ്.
- vii. കൂടാതെ ദ്രവ്യത കണക്കിലെടുത്ത് എംബാക്മെന്റിന്റെ അറ്റത്തു നിന്നും (toe) കുറഞ്ഞത് 10 മീറ്റർ ഓഫ് സെറ്റ് വീതികളിൽ ഒരു കുഴിയും കുഴിക്കാൻ പാടുള്ളതല്ല.

(III) വിവരങ്ങളുടെ സമർപ്പണം

റോഡുകൾ, പൈപ്പ് ലൈനുകൾ തുടങ്ങിയ രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കായി സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിക്കുകയോ (extraction) സംഭരിക്കുകയോ ബോറോ ചെയ്യുകയോ ചെയ്യുന്നതുമായി ബന്ധപ്പെട്ട വിവരങ്ങൾ പ്രോജക്ട് സമർപ്പിക്കുന്ന വ്യക്തി ഉത്ഖനനം ആരംഭിക്കുന്നതിന് കുറഞ്ഞത് രണ്ടാഴ്ച മുൻപെങ്കിലും ഫാരം 2M-ൽ PARIVESH പോർട്ടലിൽ സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. മന്ത്രാലയത്തിന്റെ റീജിയണൽ ഓഫീസ് നിരീക്ഷിക്കുന്ന സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങൾ സഹിതം ഒരു അക്നോളജെന്റ് ലഭിക്കുന്നതാണ്. ഈ അനുബന്ധത്തിലെ ഉപഖണ്ഡിക ബി (1)-ൽ പരാമർശിച്ചിട്ടുള്ള കമ്മിറ്റിക്ക് സമർപ്പിക്കുന്ന ഫാരം 2Mന്റെ പകർപ്പ്, സാധാരണമണ്ണ് നീക്കം ചെയ്യുന്നതിനായി മുകളിൽ പരാമർശിച്ച കമ്മിറ്റി നൽകിയ അനുമതി സഹിതം, കണ്ടെത്തിയ ഓനോ അതിലധികമോ സൈറ്റുകളിൽ നിന്ന്

വേർതിരിച്ചെടുക്കാൻ അനുവദനീയമായ സാധാരണ മണ്ണിന്റെ അളവ്, എന്നിവ വ്യക്തമായി സൂചിപ്പിച്ചുകൊണ്ട് അപ്ലോഡ് ചെയ്യേണ്ടതാണ്.

(IV) ബോറോ ഏരിയകളുടെ പുനഃസ്ഥാപനം:

പൊതുജനങ്ങൾക്ക് സുരക്ഷിതമായി പ്രവേശിക്കാൻ കഴിയുന്ന സുരക്ഷിതവും സംരക്ഷിതവുമായ പ്രദേശമായി ബോറോ പിററ് സൈറ്റുകൾ തിരികെ നൽകുക എന്നതാണ് പുനരധിവാസ പരിപാടിയുടെ ലക്ഷ്യം. ബോറോ പിറുകൾ സുസ്ഥിരാവസ്ഥയിൽ സംരക്ഷിക്കുക എന്നത് പുനരധിവാസ പ്രക്രിയയുടെ അടിസ്ഥാന ആവശ്യമാണ്. ബോറോ പിറുകൾ ഏകദേശം റോഡ് നിരപ്പിൽ നികത്തി പുനഃസ്ഥാപനം നടത്താവുന്നതാണ്.

എ. താഴെപ്പറയുന്ന അനുയോജ്യമായ ഏതെങ്കിലും ഒരു രീതിയിൽ ബോറോ ഏരിയകൾ പുനഃസ്ഥാപിക്കേണ്ടതാണ്:

- i. ആവശ്യമില്ലാത്ത നിർമ്മാണ മാലിന്യങ്ങൾ (ഉപയോഗ യോഗ്യമല്ലാത്ത വസ്തുക്കൾ) കൊണ്ട് ബോറോപിറുകൾ നിറച്ച് ദ്രവ്യമാക്കുകയും, ഉപരിതലത്തിൽ പുല്ല് വച്ചുപിടിപ്പിക്കുകയോ ചെടികൾ നട്ടുകയോ ചെയ്യേണ്ടതുമാണ്. ഇത് സാധ്യമല്ലെങ്കിൽ, ഉത്ഖനന ചരിവ് ക്രമീകരിച്ച്, യഥാർത്ഥ ഭൂപ്രതലത്തിന്റെ ഉപരിതലത്തോട് ഏറെക്കുറെ സാമ്യമുള്ള തരത്തിൽ കഴി നികത്തേണ്ടതുമാണ്.
- ii. ജോലികളുടെ നിർവ്വഹണ വേളയിൽ, മെറ്റീരിയലുകൾ കൂട്ടിയിടുമ്പോൾ മരങ്ങളുടെ സംരക്ഷണവും; ജലം വാർന്നുപോകുന്നത് സുഗമാക്കുന്നതിനും, പ്രകൃതിദത്ത സസ്യവളർച്ച അനുവദിക്കുന്നതിനും, നീക്കം ചെയ്ത മെറ്റീരിയലുകൾ നിരത്തുന്നതും; മൃഗങ്ങളായിരുന്ന സ്വാഭാവിക

ചാലുകളുടെ ഒഴുക്ക് പുനഃസ്ഥാപിക്കുന്നതിനും; സൈറ്റിന്റെ ബാഹ്യരൂപം മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും കവിഞ്ഞ് ഒഴുകുന്നത് ശേഖരിക്കുന്നതിന് കിടങ്ങുകൾ കുഴിക്കുന്നതിനും; സാധ്യമായ ഇടങ്ങളിൽ മരങ്ങൾ വച്ചുപിടിപ്പിക്കുകയോ അല്ലെങ്കിൽ റോഡ് ഗതാഗത ഹൈവേ മന്ത്രാലയത്തിന്റെ അമൃത് സരോവർ പദ്ധതി പ്രകാരം ജല സംഭരണത്തിനായി കുഴികൾ തയ്യാറാക്കുകയോ ചെയ്യുന്നതിനും കരാറുകാരൻ ഉറപ്പാക്കേണ്ടതാണ്.

iii. പ്രസ്തുതപ്രദേശം വനവൽക്കരിക്കണമെങ്കിൽ, പ്രാദേശിക വനം വകുപ്പുമായി കൂടിയാലോചിച്ച് നടീൽ പരിപാടിയായി അനുയോജ്യമായ തദ്ദേശീയമായ സസ്യ ഇനങ്ങളെ തിരഞ്ഞെടുക്കണം. തൈകൾ ക്രമാനുഗതമായി വളരുന്നതിനാൽ അവ പതിവായി നിരീക്ഷിക്കുകയും നശിച്ചുപോയവയുടെ സ്ഥാനത്ത് ആവശ്യാനുസരണം പുതിയ ചെടികൾ നട്ടുകയും വേണം.

iv. ഒരു പ്രദേശത്തെ ബോറോയിംഗിനു മുമ്പും ശേഷവുമുള്ള സ്ഥിതി വിലയിരുത്തുന്നതിന്, അതായത് ലൊക്കേഷനിൽ നിന്ന് മെറ്റീരിയലുകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നിനു മുമ്പും (പ്രീ-പ്രോജക്ട്) ബോറോയിംഗ് പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടക്കുന്ന കാലയളവിലും (നിർമ്മാണഘട്ടം) പുനരധിവാസത്തിനു ശേഷവും (വികസനാനന്തരം) എന്നിങ്ങനെ വിവിധ ഘട്ടങ്ങളുടെ ഫോട്ടോഗ്രാഫുകളുടെ ഒരു റെക്കോർഡ് കരാറുകാരൻ സൂക്ഷിക്കേണ്ടതാണ്. ബോറോ പ്രദേശത്തെ പ്രവർത്തനങ്ങൾ അവസാനിപ്പിക്കുന്നതിനു മുമ്പ് കരാറുകാരൻ എക്സിക്യൂട്ടീവ് ഏജൻസിയിൽ നിന്ന് അനുമതി വാങ്ങേണ്ടതാണ്.

ബി. അമൃത് സരോവറിന്റെ വികസനം:

അമൃത് സരോവർ പദ്ധതിയിൻ കീഴിൽ, MoRT&H/NHAI/മറ്റ് റോഡ് വികസന ഏജൻസികൾ ജലാശയങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതും, ജലസംഭരണത്തിനും, ഭൂഗർഭജലത്തിന്റെ റീചാർജിനും വേണ്ടി നിലവിലുള്ള ജലാശയത്തിൽ നിന്നും ചെളി നീക്കം ചെയ്യുന്നത് ഏറ്റെടുക്കുകയും ചെയ്തു വരുന്നു. അത്തരം ജലാശയങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുമ്പോൾ ലഭിക്കുന്ന മണ്ണ്, മണ്ണിന്റെ അനുയോജ്യതയനുസരിച്ച്, റോഡ് നിർമ്മാണത്തിനും തോട്ടങ്ങൾക്കുമായി ഉപയോഗിക്കേണ്ടതാണ്. ജലസ്രോതസുകളുടെ സംരക്ഷണത്തിനും അത്തരം പ്രദേശങ്ങളിലെ സൂക്ഷ്മ കാലാവസ്ഥ മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നതിനും ഒരു പ്രധാന നാഴികക്കല്ലായി വർത്തിക്കുമെന്നതിനാൽ അമൃത് സരോവർ പദ്ധതിക്ക് കീഴിൽ ജലാശയങ്ങൾ വികസിപ്പിക്കുന്നതിന് വേണ്ടി ബോറോ ചെയ്യുന്ന മണ്ണിന് യാതൊരു റോയൽറ്റിയും ചുമത്തരുതെന്ന് സംസ്ഥാന അധികാരികൾക്ക് ഇതിനോടകം തന്നെ നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. ഇത് ഗ്രാമീണ ഉപജീവനമാർഗങ്ങളും ഉൽപ്പാദനക്ഷമതയും മെച്ചപ്പെടുത്തുന്നത് കൂടാതെ പ്രധാനമായും രാജ്യത്തെ ജല ദൗർലഭ്യം നേരിടുന്ന പ്രദേശങ്ങളിൽ ജല ലഭ്യത വർദ്ധിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ദരിദ്രർക്ക് അനുകൂലവും പരിസ്ഥിതി സൗഹൃദവുമായ ഈ ഉദ്യമം രാജ്യത്തെ ജലസമ്പത്ത് വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിൽ ഏറെ ഭൂരിപക്ഷം പോകുന്നതാണ്. മാത്രമല്ല വികസനത്തിന്റെ പാതയിൽ സമൂഹത്തിനുവേണ്ടി ധാരാളം 'ആവാസ വ്യവസ്ഥാസേവനങ്ങൾ' ഇത് ഉറപ്പാക്കും.

(V). പരിസ്ഥിതിയും, വനവും, കാലാവസ്ഥാവ്യതിയാന മന്ത്രാലയത്തിന്റെ മേഖല ആഫീസുകളിലുള്ള നിരീക്ഷണം

നിർണ്ണയിക്കപ്പെട്ട സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങൾ പ്രകാരം ആവശ്യമായ പാരിസ്ഥിതിക സുരക്ഷാ സംവിധാനങ്ങൾ ഏർപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ടെന്നു ഉറപ്പ് വരുത്തുന്നതിന് വേണ്ടി രേഖീയ പദ്ധതികായി സാധാരണ മണ്ണ് ഉദ്ഖനനം ചെയ്യുന്നതിന് മുൻപും, ചെയ്യുമ്പോഴും, അതിനുശേഷവും ബന്ധപ്പെട്ട മേഖല ഓഫീസ് ആനുകാലിക നിരീക്ഷണം നടത്തേണ്ടതാണ്. രേഖീയ പദ്ധതികൾക്കായി സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കൽ പൂർത്തിയാകുന്നതുവരെ പ്രവർത്തനം നിരീക്ഷിക്കപ്പെടേണ്ടതാണ്. സാധാരണ മണ്ണ് വേർതിരിച്ചെടുക്കൽ പ്രവർത്തനം അവസാനിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ, മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച പ്രകാരം സൈറ്റ് പുനർവികസിപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. മന്ത്രാലയത്തിന്റെ ബന്ധപ്പെട്ട മേഖല ആഫീസ്, സൈറ്റ് പരിശോധിക്കേണ്ടതും, സൈറ്റ് തൃപ്തികരമായി പുനർവികസിപ്പിച്ചു എന്ന് ഉറപ്പാക്കിയശേഷം ഒരു പൂർത്തീകരണ റിപ്പോർട്ട് നൽകേണ്ടതുമാണ്. പൂർത്തീകരണ റിപ്പോർട്ട്, പ്രവർത്തിക്കു മുൻപും ശേഷവും ഉള്ള സൈറ്റ് താരതമ്യം ചെയ്തു കൊണ്ടുള്ള ഫോട്ടോഗ്രാഫുകൾ സഹിതം, PARIVESH പോർട്ടലിൽ ഓൺ ലൈനായി സമർപ്പിക്കേണ്ടതും ആയതിനുശേഷം മന്ത്രാലയത്തിന്റെ ബന്ധപ്പെട്ട മേഖല ആഫീസിന്റെ നിരീക്ഷണം ആവശ്യമില്ലാത്തതുമാണ്. PARIVESH പോർട്ടലിൽ മന്ത്രാലയത്തിന്റെ മേഖല ആഫീസ് പൂർത്തീകരണ റിപ്പോർട്ട് യഥാവിധി സമർപ്പിച്ചു കഴിഞ്ഞാൽ മാത്രമേ പദ്ധതി സമർപ്പിച്ച വ്യക്തി കരാറുകാരന് അന്തിമ പ്രതിഫലം നൽകുവാൻ പാടുള്ളൂ.

Dr. സുജിത് കുമാർ ബാജ്പേയീ, ജോയിന്റ് സെക്രട്ടറി

കുറിപ്പ്: പ്രധാന വിജ്ഞാപനം 2006 സെപ്റ്റംബർ 14-ാം തീയതിയിലെ എസ്.ഒ. 1533(ഇ) പ്രകാരം ഇന്ത്യ ഗസറ്റിൽ പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുള്ളതും, 2024 ജൂൺ 7-ാം തീയതിയിലെ എസ്.ഒ. 2215 (ഇ) നമ്പർ വിജ്ഞാപന പ്രകാരം അവസാനമായി ഭേദഗതി വരുത്തിയിട്ടുള്ളതുമാണ്.